

κατέφυγε στο Δέλγα, όπου εν μέσω των γονέων και συγγενών του έτέλεσε τους γάμους του!

Το αποτέλεσμα ήταν ότι έπειτα από το γεγονός αυτό ο Μποζιώτης δέν ξαναγύρισε στο Ίσαρι. Διωρίστηκε διευθυντής του 3θεσίου Δημοτικού Σχολείου της Εύας (Ναζήρι) Μεσσηνίας υπό του Ίσαραίου επιθεωρητού Μεσσηνίας Ίω. Αθ. Σιώρη.

Στο Ναζήρι ανέπτυξε εξαίρετη δραστηριότητα, έργο του δε είναι το διδακτήριο του χωριού, που θυμίζει ακόμη την ώραία πρωτοβουλία του.

Στο 1912, στον έλληνοτουρκικό πόλεμο, πήρε μέρος με ένθουσιασμό και για την όρμητικότητα και αυτοθυσία του έτιμήθηκε με 5 πολεμικά μετάλλια.

Μετά τον πόλεμο τοποθετήθηκε ως διευθυντής του Α΄ πενταθεσίου Δημ. Σχολείου Μεσσηνίας (Νησιού), όπου και άφηκε τις καλύτερες έντυπώσεις.

Πρό του 1917 είχε άπολυθή της ύπηρεσίας, ως βασιλόφρων, αλλά επανήλθε στο Ίσαρι πλέον και στη κενή θέση του Ίω. Αποστολοπούλου, που είχαν επίσης μεταθέσει οι Βενιζελικοί στο Δυρράχι, ως βασιλόφρονα.

Με την επάνοδό του στο Ίσαρι αρχίζει μία νέα περίοδος δράσεως, σχολικής και έξωσχολικής.

Αναμνύεται με ένθουσιασμό για την λύση των τοπικών ζητημάτων που είχε σαν αποτέλεσμα να αλλάξει ή όψη του χωριού.

Με ενέργειά του έσυγκεντρώθηκαν τα κρεοπωλεία κάτω στο ισόγειο του εκκλησιαστικού οικήματος, κοντά στη βρύση, κι έτσι ή άγορά πήρε άλλη, πιο ώραία και καθαρή εμφάνιση.

Διαμορφώθηκε το «άλωνι» που ήταν ή «πίστα» των δημοσίων χορών των Ίσαραίων. Κτίστηκαν κυκλικά καθίσματα για τους θεατές, που αποτελούσαν το θεωρείο εκείνων, που δέν χόρευαν.

Αιτέλεσε Πρόεδρος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και έλάμπρυνε τον μητροπολιτικό ναό με έξωραϊσμούς και διακοσμήσεις.

Πολλά χρόνια διηύθυνε το Ταχυδρομείο και τηλεφωνείο του χωριού και ήταν γραμματέας της Κοινότητας, προσφέροντας ανιδιοτελώς τις ύπηρεσίες του σε όλους.

Έδεντροφύτευσε, με τους μαθητές του, με πεύκα τον γυμνό λόφο του Αγίου Αθανασίου, που χαρίζει τώρα τόσο όμορφα μπροστά στο Ίσαρι.

Τέλος, ήταν ο κύριος συντελεστής του νέου Δημοτικού Σχολείου που κτίστηκε στην «Αμπάρα» με την συνδρομή των ξενιτευμένων Ίσαραίων.

Έίκοσι τρία χρόνια συνεχώς ύπηρετεί στο Ίσαρι μέχρι το 1940, όποτε γεμάτος χαρά και ύπρηφάνεια για το έργο του, γίνεται συνταξιούχος.

Έδώ κλείνει ο κύκλος μιας πλούσιας και δυναμικής εκπαιδευτικής

και κοινωνικής δραστηριότητας του Άνδρ. Μποζιώτη, στο Ίσαρι και στην εκπαίδευση.

Απέκτησε πολυμελή οικογένεια. Τα παιδιά του στάθηκαν άντάξια του πατέρα τους. Έτυχαν εξαιρετικής μορφώσεως και άγωγής. Και κατέχουν σήμερα επίτιμες θέσεις στην άθηναϊκή κοινωνία. Ο Βασίλης είναι διευθυντής Δημ. Ταμείου, ο Γιάννης οικονομικός έφορος, ο Κίβτας χημικός, ο Τάκης επιχειρηματίας.

Το έργο του είναι φωτεινό παράδειγμα, άξιο μνήσεως για τους έπιγενομένους και ένα όρόσημο στη σταδιοδρομία ενός έμπνευσμένου και ολοζώντανου ανθρώπου.

Η ίσκη αυτή σκιαγραφία του, όφειλομένη σε ένα μαθητή του, άποτελεί τον ελάχιστο φόρο τιμής και εύγνωμοσύνης για το έργο που έθεμελίωσε στις ψυχές τόσοων τρυφερών υπάρξεων, που πέρασαν από τα θρανία του..

Δ. Κ.

ΚΛΙΜΑ - ΥΓΕΙΑ

Όροι ζωής

Το κλίμα του χωριού μας είναι τύπου μεσογειακού, με μεγάλες βροχοπτώσεις τους χειμερινούς κυρίως μήνες.

Γενικά είναι κλίμα ξηρό, με λίγη ύγρασία τον χειμώνα, πολύ υγιεινό.

Μέση μηνιαία θερμοκρασία του άέρα είναι 30 βαθμοί Κ. Άνεμοι κυριαρχούν κυρίως οι βορείων διευθύνσεων, ίσχυρότατοι κατά την φθινοπωρινή και χειμερινή περίοδο. Άλλά και ο νοτιός κάνει θραύση τον χειμώνα, και ο «κατεβατός», που έδημιουργούσε μεγάλες άνωμαλίες στα τζέκια.

Το χιόνι από τον Νοέμβριο ή Δεκέμβριο κάνει την εμφάνισή του και πολλές φορές παρέλυε κάθε κίνηση εντός και εκτός του χωριού, λόγω του μεγάλου ύψους του.

Σε παλιές μεγάλες χιονοπτώσεις, που έφθαναν 1—2 μέτρα, ή κινήσις και μέσα στο χωριό ήταν πολύ δύσκολη, αν όχι αδύνατη, προβληματική δὲ ἡ διατροφή τῶν οἰκοσίων ζώων.

Παρά τὸ ὑγιεινὸν ὄμιον τοῦ κλίματος, μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, γιὰ διαφόρους ἐκάστοτε λόγους ἢ νοσηρότητος ἦταν ὄχι εὐκαταφρόνητη.

Τὰ πνευμονικὰ νοσήματα, ἢ ἐλονοσία, ὁ κοκκύτης, ἢ ἰλαρά, ἢ διφθερίτιδα καὶ οἱ ἐντερικὲς μολύνσεις προσέβαλον πολλὰ ἄτομα, κυρίως νεανικῆς ἡλικίας.

Φαίνεται, ἀπὸ ἀγνώστους λόγους, πῶς ἐπροκαλοῦντο διάφορες μολύνσεις (ἐντερικὲς κλπ.) πού ἐδημιουργοῦσαν τὴν νοσηρότητα αὐτή. Ὁ Γρηγ. Καραλῆς ἐνθυμεῖται ὅτι πολλὰ παιδιὰ ἡλικίας 7—10 ἐτῶν ἀπέθνησκαν ἀπὸ δυσεντερίας ἢ μικρομολύνσεις. Ἀναφέρει σκεπτικὰ ὅτι ὁ Βασ. Βρεττοῦ Κατριβᾶνος εἶχε χάσει 2 παιδιὰ, ὁ Ἀπ. Ἀποστολόπουλος ἄλλα 2, ὁ Ἀλ. Ἀποστολόπουλος 1 ἢ 2. Τέλος ὁ γερο Νικολὸς Σακελλαριάδης ἓνα ὠραῖο παιδί 8 ἐτῶν.

Τότε, μετὰ τὸ 1900, ὑπηρετοῦσε στὸ Ἰσαρι ὡς γιαντρός ὁ Κ. Νικολόπουλος, ὁ ὁποῖος μετὰ τοὺς θανάτους αὐτοὺς ἔφυγε ἀπὸ τὸ Ἰσαρι, ὡς ἀποτυχῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ εὐλογία εἶχε τὰ θύματά της στὸ Ἰσαρι κατὰ τὸ 1900. Μεταξὺ τούτων ἦταν καὶ ὁ Παπαθανάσης Σιώρης. Στὸ σπίτι του, ὅπου ἐνοσηλεύετο, διέμεναν καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Ἀριστ. Φιλδισᾶκος καὶ Ἀγαθ. Ἰωαννίδης.

Σὰν πρῶτος γιαντρός στὸ Ἰσαρι ἀναφέρεται ὁ Κων. Δ. Σακελλαριάδης, περὶ τὸ 1850, ὁ ὁποῖος πῆγε στὴ Σμύρνη καὶ ἀργότερα ἐπέστρεψε, ἐγκατασταθεὶς στὴν Καρούταινα.

Ἄλλοι γιαντροί, περὶ τὸ 1890, ἀναφέρονται ὁ ἐκ Βάστα Λυμπερίας Ἀριστ. Παπανδρέου, ὁ ὁποῖος τελικὰ ἐγκατεστάθηκε στὴν Ἀθήνα καὶ ἀπέθανε νέος, ὁ Ἀντ. Τούντας, ἐκ Μεγαλοπόλεως καὶ ὁ Κ. Νικολόπουλος, ἐκ Καρυταίνης.

Μετὰ τὸ 1910 ὑπηρετήσαν σὰν γιαντροὶ στὸ Ἰσαρι οἱ Ἀθαν. Ν. Σιώρης, Χρ. Π. Κυριαζῆς, Ἰω. Ε. Ἀνδριόπουλος καὶ Νικ. Ἰω. Κατριβᾶνος.

Ἐπίσης ἀσκήσαν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ γιαντροῦ στὸ Ἰσαρι καὶ οἱ Μεσσηνιοὶ Κασκαμπᾶς καὶ Γιαννακόπουλος.

Ἐπὶ τι διάστημα εἶχε ἔρθει στὸ Ἰσαρι, κατὰ σύστασι τοῦ Χρ. Κυριαζῆ, περὶ τὸ 1930, ἓνας νέος παθολόγος, ἀπὸ τῆ Βλαχοκερασιά, ὁ Γ. Ἀλεξάνδρου.

Ἐπηρετήθη ἐπίσης καὶ ὁ ἀτυχῆς Ἰσαραῖος γιαντρός Παν. Ν. Τραγκαράς, ἀποθανὼν νεώτατος κατὰ τὴν κατοχή.

Μιά σημαντικὴ ἱστορία κατέχουν καὶ οἱ ἐμπειρικοὶ γιαντροί, πού μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πῶς ἐπρόσφεραν σημαντικὲς ὑπηρεσίες στὸ Ἰσαρι, ὅταν ἔλλειπαν οἱ ἐπιστήμονες γιαντροί.

Σὰν πρῶτος ἐμπειρικός γιαντρός, πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως, ἀναφέρεται κάποιος Παν. Τρουβέλης, ὁ ὁποῖος ἐθεράπευε στὸ Ἰσαρι (σὲ κάποιο ἐξοχικὸ σπίτι) τὸν περίφημο κλεφταρχηγὸ Μ. Ντάρα. Κατόπιν τῆς συλλήψεως τούτου συνελήφθη καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ὁ Τρουβέλης, τὸ 1745.

Μετὰ τὸ 1900, περίφημος ἐμπειρικός γιαντρός ἦταν ὁ Ἰω. Γαβαλᾶς. Εἶχε κυρίως, ὅπως ἐλέγετο, εἰδικότητα στὰ κοιλιακὰ νοσήματα καὶ διέθετε γιὰ διάγνωσι ἓνα δυνατὸ φακό.

Πάντως, χάρις σὲ μερικὰ καλὰ βότανα, πού συνιστοῦσε, εἶχε σὲ νοσήματα τινὰ κάποια ἐμπειρία. Ἡ φήμη του εἶχε ξεπεράσει τὰ ὄρια τοῦ χωριοῦ μας. Ἀσθενεῖς κατέφθαναν ἀπὸ κάθε σημεῖο τοῦ ὀρίζοντος γιὰ νὰ θεραπευθοῦν.

Ἄλλοι ἐντόπιοι ἐμπειρικοὶ ἦσαν οἱ Τσουτσουμπραῖοι, πού εἶχαν πείρα σὲ κατάγματα καὶ ἐξαρθρώσεις, ἀκόμη καὶ σὲ λυσοοδήκτους, ὅπως δὲ ἀφιλοκερδῶς προσέφεραν τὴς ὑπηρεσίες τους.

Ἐπίσης ὁ Ἀναστ. Ἀντώναρς, πρὸ τοῦ 1900, ἀσχολεῖτο μὲ διάφορες θεραπείες, ἀκόμη καὶ μὲ θεραπεία ἀμυγδαλῶν! Ἦταν ἀγράμματος καὶ εἶχε ἓνα τετράδιο μὲ διάφορες ἐμπειρικὲς συνταγές. Ἐλεγε δὲ σπὸν ἀσθενῆ ἢ ἄλλον δικό του: ἀνοιξε τὴν τᾶδε σελίδα. Ἄν ἔβρισκε τὸ φάρμακο (χαμόμηλο ἢ κορφοξυλάνθη) εἶχε καλῶς, ἀλλιῶς ἐζητοῦσε ἄλλη σελίδα (π.χ., πού ἔλεγε: ἄπλυτο μαλλὶ μὲ μέλι γιὰ καθάρισμα τῶν ἀμυγδαλῶν!).

Ἐπὶ τούτων καὶ μερικὰ χαριτωμένα ἀνέκδοτα γιὰ τὸν Ἀντώναρς:

Ὅταν ἐπισκέφθηκε κάποτε τοὺς ἀδελφοὺς Πέτρο καὶ Γεώργιο Εὐθ. Ἀνδριόπουλο, πού εἶχαν ἀρρωστήσει ἀπὸ ἀμυγδαλές, τοὺς ὑπέδειξε νὰ φᾶνε μπροστὰ ξεροψημένη γιὰ νὰ πάη ἡ ἄφτρα κάτω!

Καὶ κάποτε ἄλλοτε, σὲ ἀνάλογη περίπτωσι, ὅταν εὗρηκε ἓνα ἀρρωστο παιδί σὲ χειρότερη κατάστασι, ἐρώτησε τί ἔφαγε τὸ παιδί. Τοῦ ἀπάντησαν ὅτι δὲν εἶχε φάει τίποτε. Ἐναρωτᾶ:

— Ἐσεῖς τί ἐφάγατε;

— Ἐρεῖς ἐφάγαμε σαλιγκάρια.

— Σαλιγκάρια ἐφάγατε, ἀπαντοῦσε σοβαρὰ ὁ γερο Ἀναστάσης, τότε θᾶψτε τὸ παιδί σας!!!...

Μὲ τοὺς πονόλαιμους καὶ τὴς ἀμυγδαλῆς ἀσχολεῖτο καὶ ἡ Γαρούφω, σύζυγος Δημ. Ἀσ. Σιώρη καὶ κόρη τοῦ Παπαῦ Θανάση. Ἐρριχνε μὲ καλάμι σκόνη ἀπὸ μπαρσῦτι κλπ. στοὺς λαιμούς. Προσέφερε προθύμως τὴς ὑπηρεσίες της καὶ ἀφιλοκερδῶς.

Ἡ αὐξησης τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Ἰσραὶ ἀρχίζει κυρίως μετὰ τὸ 1850. Οἱ οἰκογένειες ἀναπτύσσονται γρήγορα, χάρις στὴν πολυτεκνία, πού ἦταν σχεδὸν γενική. Δὲν ὑπῆρχαν τότε ὀλιγομελεῖς οἰκογένειες, ὅπως σήμερα.

Χαρακτηριστικὸ ἀκόμα ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς, ἦταν τὸ γεγονὸς ὅτι σὲ πάρα πολλὰ σπίτια ὑπῆρχαν ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς πάππους καὶ 2 ἢ 3 παιδιὰ ἔγγραμα καὶ ἀρκετὰ ἐγγόνια!

Ἦπῃρχε ἄφθονο ἀνθρώπινο ὑλικὸ (ἐργατικὰ χέρια), πού ἦταν ἀπασχολημένο μὲ τὶς ἀγροτικὲς δουλειὲς καὶ τὴ κτηνοτροφία.

Ἀναφέρεται σχετικὰ ὅτι οἱ γεννήσεις ἀγοριῶν κατὰ τὸ ἔτος 1891 ὑπερέβαιναν τὶς 70, ἐνῶ τὰ κορίτσια ἦσαν πολὺ περισσότερα. Τότε ἐγράφοντο στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο δεκάδες παιδιῶν καὶ 20 — 30 στὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο. Σήμερα στὸ περικαλλὲς Δημοτικὸ Σχολεῖο Ἰσραὶ, πού ἔκτισαν οἱ ἀπόδημοι Ἰσραῖοι, δὲν γράφονται κάθε χρόνο πρὸ πάνω ἀπὸ 2 — 3 παιδιὰ (ἀγόρια καὶ κορίτσια μαζί)!...

Ὁ πληθυσμὸς αὐτὸς ἐργαζόταν σκληρὰ γιὰ νὰ ζήσει, γιὰ τὸ ἔδαφος ἦταν ὀρεινὸ καὶ φτωχό. Οἱ συνθῆκες δὲ ζωῆς ἦσαν πολὺ καταθλιπτικές. Ἡ γεωργία δὲν ἀπέδιδε γιὰ νὰ συντηρηθοῦν οἱ κάτοικοι.

Σιγὰ - σιγὰ ἡ ἀποδημία ἔδινε διέξοδο στὸ δεινὸ πρόβλημα τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ χωριοῦ, πού ξεπερνοῦσε τὶς 2.000 ἄτομα.

Τότε ἀναφαίνεται ἓνα εἶδος σωματεμπορίας τῶν νέων παιδιῶν, πού ζητοῦσαν ἐργασία στὴν Ἀθήνα.

Ὁ μακαρίτης Ἰσραῖος καθηγητὴς Δημ. Σταθόπουλος, ἐδημοσίευσε τὰ ἐξῆς σχετικὰ μὲ τὸ «ρόγιασμα» μικρῶν παιδιῶν:

— «Ἐμίσθωναν οἱ Ἰσραῖοι τὰ ἄρρενα τέκνα των πρὸς ἐξοικονόμησιν πόρων ζωῆς εἰς ἡλικίαν 10 ἐτῶν εἰς σωματεμποροῦς, οἵτινες τὰ μετέφερον εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐνάσκησιν τοῦ ἔργου τῶν ὑποδηματοκαθαριστῶν καὶ οὕτως ἐφυγαδεύοντο κατ' ἔτος πεντήκοντα ἢ καὶ περισσότερα ἄρρενα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ περισσότερα εὑρισκον κακὸν τέλος: ἀπέθνησκον φθισικὰ ἢ ἐγίνοντο τραχωματικὰ ἢ σιφιλιδικὰ καὶ καθίσταντο ἄχρηστα διὰ τὴν οἰκογένειαν.

Ἡ τοιαύτη κατάστασις συνετέλεσε πάρα πολὺ εἰς τὸ νὰ σταματήσῃ ἡ αὐξησης τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων ἐπὶ πολλὰ ἔτη, μέχρις ὅτου ἤρχισεν ἡ μετανάστευσις εἰς Ἀμερικὴν καὶ περιωρίσθη πλέον ἡ σωματεμπορία...».

Ἦταν ἐξ ἄλλου καθιερωμένο κάθε χρόνο νὰ πηγαίνουν πολλοὶ Ἰσραῖοι στὴ Μεσσηνία, παρέες - παρέες, γιὰ νὰ σκάψουν τ' ἀμπέλια ἢ γιὰ ἄλλες ἀγροτικὲς δουλειές.

Ἐπέστρεφαν δὲ τὸ Πάσχα μὲ τὶς ἀξίνες καὶ τὶς κάπες τους, κομίζοντες συνάμα καὶ τὶς μικρὲς οἰκονομίες τους ἀπὸ τὰ μεροκάματα.

Οἱ παλαιοὶ ἀφηγοῦντο καὶ τὸ ἐξῆς τραγικὸ περιστατικὸ, πού χαρακτηρίζει τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἀπὸ οἰκονομικῆς πλευρᾶς. Δηλ. πόσο δύσκολες ἦσαν οἱ συνθῆκες διαβιώσεως καὶ πόσο φθηνὴ ἦταν ἡ ζωὴ:

— Ἦταν περίπου τὸ ἔτος 1850. Μιά παρέα Ἰσραῖων ἐργατῶν, πού δούλευε σὲ κάποιο κτῆμα στὴ Μεσσηνία, θέλησε μιὰ νύχτα νὰ κλέψῃ πορτοκάλια, ἀφοῦ ὁ ἰδιοκτήτης δὲν τοὺς εἶχε προσφέρει ἀπὸ τοιγκουνιά. Προχωροῦσαν πρὸς τὶς πορτοκαλλιές, χωρὶς νὰ βλέπουν καλὰ πού πήγαιναν. Ὁ προπορευόμενος Γιάννης Ρούσσοσ ἐπεσε σὲ ἓνα λάκκο γεμάτο νερὸ καὶ πνίγηκε.

Οἱ σύντροφοί του, ὅταν γύρισαν στὸ χωριό, ἀνήγγειλαν στὴ γυναῖκα του τὸ θλιβερὸ συμβάν καὶ γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὸ ἀτύχημα εἶπαν πὼς πάθανε ζημιὰ 100 δραχμές! Τόση ἀξία εἶχαν τότε οἱ 100 δραχμές, ὅσο καὶ ἡ ζωὴ ἐνὸς ἀνθρώπου!

Παιδιὰ τοῦ Γιάννη Ρούσσοσ ἦσαν ὁ Θανάσης καὶ ὁ Γιαννάκης, πού ἦταν ἀβάπτιστος τότε καὶ πῆρε τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς του.

Παρ' ὅλα αὐτά, ἡ ζωὴ στὸ Ἰσραὶ, μετὰ τὸ 1900, ἀρχίζει νὰ καλύτερεύῃ.

Τὸ χωριὸ ἦταν μιὰ ζωντανὴ κυψέλη ἐργασίας, γεμάτη ζωὴ καὶ σφρίγος. Ἄρχισαν τὰ καλὰ χρόνια. Οἱ Ἰσραῖοι ἦσαν φίλεργοι καὶ προκομμένοι. Ἐγέμισαν τὶς πλαγιὲς μὲ δέντρα ὀπωροφόρα, ἀμπέλια, κήπους.

Οἱ στάνες ἄφηναν γερὸ εἰσόδημα. Ἦπῃρχαν τὰ πάντα γιὰ μιὰ καλὴ ἀγροτικὴ ζωὴ: τὸ κρέας, τὸ τυρί, τὸ βούτυρο, τὸ κρασί, τὸ ψωμί.

Μετά, ὅταν ἄρχισε ἡ μετανάστευσις στὴν Ἀμερικὴ, ἄρχισαν καλύτερες ἡμέρες. Ἐστέλλοντο δολλάρια καὶ ἡ ὄψις τοῦ χωριοῦ ἄλλαζε καθημερινῶς. Καινούργια σπίτια ἐκτίζοντο καὶ οἱ ὄροι ζωῆς ἐβελτιώνοντο.

Ἐπαιρνε χαρούμενη ὄψις καὶ ἡ κοινωνικὴ ζωὴ. Ἐγίνοντο χοροὶ καὶ γιορτές, πού εἶχαν λαϊκὸ χαρακτήρα. Ἐρχόντουσαν τὶς μεγάλες γιορτές (Πάσχα κλπ.) πολλοὶ ξενητεμένοι Ἰσραῖοι ἀπὸ τὴν Ἀθήνα κλπ. καὶ ἔδιναν μιὰ νέα νότα στὸν πανηγυρισμό.

Τὴ μεγάλη ἑβδομάδα χαλοῦσαν τὸν κόσμιο τὰ βεγγαλικά φῶτα, τὰ βαρελότα καὶ οἱ τρακατροῦκες, πού ἔφερναν οἱ νέοι ἀπὸ τὴν Ἀθήνα!

Ἀλλὰ καὶ οἱ γλεντζέδες δὲν ἔλειπαν στὸ Ἰσραὶ. Γνωστὰ ἦσαν τὰ γλέντια τῶν Χαρ. Π. Χαραλαμποπούλου, Κωστῆ Θ. Σακελλαριάδη, Ἀθ. Π. Κατριβάνου (Χατζαρούλα), Χρ. Ἀν. Τασιοπούλου, Ἀθ. Παπακαρμύρη κ.ἄ.

Ἐφευγαν πολλὲς φορὲς ἀπὸ τὸ Ἰσραὶ καὶ πήγαιναν σ' ἄλλα χωριὰ γιὰ νὰ γλεντήσουν, στὸ Διαβολίτσι κι' ἄλλοῦ.

Κάποτε εἶχαν καὶ ἓνα ὠραῖο περιστατικὸ μὲ Ἀγιοπετριτῆς καρβουνάδες, πού περνοῦσαν ἀπὸ τὸ Ἰσραὶ μὲ 40 — 50 μουλάρια, φορτωμένα μὲ κάρβουνα. Ἐτραβῆξαν μὲ τρόπο ἓνα μουλάρη καὶ τὸ ξεφόρτωσαν στὸ ὑπόγειο τοῦ Δ. Κατριβάνου, στὸ στενό. Τὴν ἐπομένη πώλησαν τὸ κλοπιμαῖο στὸν γέρο Πᾶνο Χαραλαμπόπουλο, κι' ἔτσι ἐξοικονόμησαν τὸ καρτζηλίκι τους γιὰ γλέντι!

Πρὸ τοῦ 1912, ὑπῆρχαν μέσα στὸ Ἰσραὶ, 10 — 12 πραγματικὰ ἀρχοντικὰ σπίτια, στὰ ὁποῖα ἐφιλοξενοῦντο ἐπιφανεῖς ξένοι καὶ ἐπισκέπτες.

Συλλογική δράσις

1) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΙΣΑΡΑΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ 2) ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΙΣΑΡΑΙΩΝ ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ

Οἱ ἀπόδημοι Ἰσαραῖοι, τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ, καὶ μακριὰ ἀπὸ τὸ Ἰσαρι, ὅπου ἔχουν ἐγκατασταθῆ, συνένωσαν τὶς προσπάθειές τους γιὰ νὰ βελτιώσουν τὴ ζωὴ στὸ χωριὸ καὶ νὰ προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίες τους γιὰ τὸ καλὸ τοῦ τόπου μας.

Ἡ συλλογικὴ κίνησις ἐκδηλώθηκε ζωηροτάτη τόσο στὴν Ἀθήνα, ὅσο καὶ στὴν Ἀμερικὴ καὶ εἶχε πλούσιους καρποὺς στὸν τομέα τῶν ἐπιτεύξεων καὶ πραγματοποιήσεων. Ἐγίναν πολλὰ ἔργα στὸ Ἰσαρι, πού ἔδωσαν τὴν σφραγίδα τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ ὑπολείπονται ἀκόμη πολλὰ, πού πρέπει νὰ γίνουν.

Δυστυχῶς, λόγῳ τῆς ἐλαττώσεως — μέχρι σχεδὸν ἐκμηδενισμοῦ — τοῦ κληθυσμοῦ, δὲν ὑπάρχουν ἄνθρωποι γιὰ νὰ ἀνταποκριθοῦν στὶς προσπάθειες τῶν δύο συλλόγων καὶ νὰ ἀξιοποιήσουν τὶς πολλὰς δυνατότητες γιὰ ἓνα καλύτερο μέλλον τῶν Ἰσαραίων, πού ζοῦν στὸ χωριό.

Σύλλογος Ἰσαραίων Ἀθηνῶν Ὁ «Ἅγιος Νικόλαος»

Ἰδρύθη τὸ 1934

Ὁ «Σύλλογος τῶν ἐν Ἀθήναις Ἰσαραίων» ἰδρύθη τὸ 1934, τὸ δὲ καταστατικόν του ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ Πρωτοδικείου στὶς 20 Ἀπριλίου 1934.

Τὴ σχετικὴ πρωτοβουλία τῆς ἰδρύσεως εἶχαν οἱ Θεόδ. Ἀλ. Παρασκευόπουλος (Καρᾶς) καὶ Γρηγ. Ν. Καραλῆς, φαρμακοποιός.

Τὴν προσωρινὴ ἐπιτροπὴ μέχρι τῆς Α' Γεν. Συνελεύσεως, πού ἐγίνε στὶς 24 Ἰουνίου τοῦ ἰδίου ἔτους στὴν αἴθουσα Ἐμποροῦπαλλήλων Ἀθηνῶν, ἀπετέλεσαν οἱ Δημ. Ἀν. Τασιόπουλος, συνταγματάρχης ἐ.ἀ., Γρ. Καραλῆς, φαρμακοποιός καὶ Γεώργ. Ν. Κουτσουμάρης, ἐπιχειρηματίας.

Πρὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως ταύτης ἐπραγματοποιήθη σύσκεψις πενήντα περίπου Ἰσαραίων τὴν 1 Ἰουνίου 1934 στὸ ἐστιατόριο «Φύκος» τοῦ Ἰσαραίου Γ. Ἐηρόκωστα.

Παρέστησαν οἱ Δ. Τασιόπουλος, Γρ. Καραλῆς, Ἰω. Καραλῆς, τραπεζικός, Θ. Παρασκευόπουλος, ταχυδρομικός, Κ. Τσαντίλης, ἔμπορος, Ἀπ. Δ. Τσαντίλης, ἔμπορος, Γ. Κουτσουμάρης, ἐπιχειρηματίας, Ἰω. Σιώρης, Νικ. Σιώρης, δικηγόρος, Θεόδ. Ρούπας, Σπ. Κατριβᾶνος, ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, Ἀσημ. Δρακόπουλος, δικ. κλητήρας, Ἰω. Ν. Σακελλαριάδης, φοιτητής, Π. Μεντῆς, Ν. Στριγγλῆς, Ἐμ. Βουζίκας, φοιτητής, Ἀνδρ. Δ. Ζορμπᾶς, δικηγόρος, Δ. Καφετζῆς, Δ. Γαλάνης, Ἀγγ. Γαλάνης Ἰω. Μεντῆς, Ἡλ. Ρούσσο, Δ. Βασιλόπουλος, Κων. Χρόνης, Ἰω. Χρόνης, Κυρ. Κυριακόπουλος, Γεώργ. Κυριακόπουλος, Γρ. Γ. Πέρρος, Ἀπ. Βελῆς, Ρίζος Βελῆς, Κων. Βελῆς, Γρηγ. Κατριβᾶνος, Π. Τόγκας, Παν. Κουτσουμάρης, Ἀθ. Ζαμποῦκος, Ἡλ. Φωτόπουλος, Κ. Ζορμπᾶς, Ἀγγ. Τσουτσουμπρῆς, Γ. Πέρρος, Δ. Τσαγκόγιωργας, Ἀλ. Τσαγκόγιωργας, Ἰω. Ἀλ. Ρούσσο, Π. Παυλόπουλος.

Στὴ σύσκεψι αὐτῇ, πού ἐξελέγη πρόεδρος ὁ Δημ. Τασιόπουλος, μίλησε διὰ μακρῶν ὁ Γρηγ. Καραλῆς, ὅστις εἶπε, μεταξὺ ἄλλων, τὰ ἑξῆς:

— Ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου ὑπῆρχε ἀνέκαθεν διακεχυμένη σ' ἄλλων μας τὰς διανοίας. Κανένας ὅμως δὲν εἶχε τὴν πρωτοβουλίαν νὰ τὴν θέσῃ εἰς ἐνέργειαν, ἕως ὅτου ἐσχάτως εὐρέθη τέλος ὁ ἐκτελεστής της. Καὶ εἶναι οὗτος ὁ συμπατριώτης μας κ. Θ. Παρασκευόπουλος...

Ἀκολούθως ἔλαβε τὸν λόγο ὁ Θ. Παρασκευόπουλος ὁ ὁποῖος ἐξήγησε τοὺς λόγους, πού τὸν πειρώρησαν στὴν ἰδέα τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου.

Ὁ Σύλλογος, ἐτόνισε, καθαρῶς πατριωτικὸν Σωματεῖον θὰ ἴσταται μακρὰν τῆς πολιτικῆς, θὰ δέχεται τὰ διάφορα θέματά του, θὰ τὰ συζητῇ καὶ θὰ τὰ ἐξετάζῃ ἀπὸ καθαρῶς πατριωτικὸς καὶ ἀλληλεγγύης λόγους.

Κατὰ τὴν Γεν. Συνέλευσι ἐξελέγησαν γιὰ τὸ Δ. Συμβούλιο οἱ Δημ. Ἀν. Τασιόπουλος, πρόεδρος, Δημ. Φωτόπουλος, ἀντιπρόεδρος, Ἰω. Τσαγκόγιωργας, δικηγόρος, Γεν. Γραμματέας, Γρηγ. Καραλῆς, ταμίας.

Δεύτερος Πρόεδρος ἐξελέγη ὁ Γιάν. Ἀλ. Ρούσσο.

Τὸ 1937, τὸ Δ. Συμβούλιο εἶχε ἀποτελεσθῆ ὡς ἑξῆς: Πρόεδρος Δ. Τασιόπουλος, Γραμματεὺς Ἀ. Ζορμπᾶς, Ταμίας Γρηγ. Καραλῆς. Σύμβουλοι: Ἀγ. Ἀνδριόπουλος, Ἀλ. Σακελλαριάδης, Δ. Φωτόπουλος, Κ. Δρακόπουλος, Β. Λάμπρος καὶ Ἀλ. Τσαγκόγιωργας.

Οἱ Γεν. Συνελεύσεις τοῦ Συλλόγου στὴν Ἀθήνα ἦταν ἓνα μεγάλο κοινωνικὸ γεγονός γιὰ τὰ μέλη του, πού εὗρισκαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ συνανηθοῦν καὶ νὰ ἀνανεώσουν τοὺς πατριωτικὸς καὶ συγγενικὸς δεσμούς τους.

Κατὰ τὶς συγκεντρώσεις αὐτές, ἐλάμβανον χώραν πολὺ συγκινητικὲς σκηνές μεταξὺ τῶν γηραιότερων μελῶν, πού ἀλληλοσπάζοντο καὶ συνωμίλουν μὲ μεγάλη χαρὰ καὶ ἐγκαρδιότητα. Ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ἦσαν καὶ οἱ ἀξιοσέβαστοι Γρηγ. Κότσιρας, Ἡλ. Φωτόπουλος, Δημ. Ἀσημ. Βελῆς, Δ. Ἰ. Τσαγκόγιωργας κ.ἄ.

Μὲ δαπάνη τοῦ Συλλόγου κατεσκευάσθη καὶ ἐτοποθετήθη στὸ Ἰσαρι Ἡρώων. Ἀρχικῶς εἶχε τοποθετηθῆ στὸ προαύλιον τῆς ἐκκλησίας, ἀργότερα δὲ μεταφέρθη στὸ «ἀλώνι».

Ὁ Σύλλογος, λόγῳ τοῦ πολέμου, περιήλθε σὲ ἀδράνεια καὶ ἐπανιδρύθη τὸ 1952 μὲ τὴν πρωτοβουλία πολλῶν παλαιῶν καὶ νέων Ἰσαραίων τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ πρῶτον Διοικ. Συμβούλιον ἀπετέλεσαν οἱ Ἀριστ. Ν. Κουτσουμάρης, Πρόεδρος, Ἀν. Παρπαῖρης, Γεν. Γραμματεὺς, Γρ. Καραλῆς, ταμίας καὶ Σπ. Κατριβᾶνος, Θ. Οἰκονομόπουλος, Γ. Ἀνδριόπουλος κλπ. μέλη.

Ὁ Ἀρ. Κουτσουμάρης ἐξελέγετο ἐπὶ 10 - 12 ἔτη ὡς Πρόεδρος, τὸ ἴδιον δὲ καὶ ὁ Γρηγ. Καραλῆς, ὡς ταμίας.

Μετὰ τὴν ἐπανίδρυσιν τοῦ συλλόγου ἄρχισε νέα δράσις αὐτοῦ.

Ἐδωσε πολλοὺς χοροὺς στὴν Ἀθήνα τὸ 1952, 1954, 1956, καὶ τὸ 1965 καὶ μιὰ συνεστίασι τὸ 1963.

Ἐπραγματοποίησε τὴν πρώτην ἐκδρομὴν του τὸ 1952 στὸ Ἰσαρι, στὴν ἐορ-

Ἄριστ. Ν. Κουτσουμάρης

Γρηγ. Ν. Καραλῆς

τῆ τοῦ Ἁγ. Νικολάου, καὶ ἐκίνηματογράφησε τὴ γιορτῆ, χοροὺς καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις στὸ χωριό. Στὴν ἐκδρομὴ αὐτὴ μετέσχε καὶ ὁ τότε νομάρχης Ἀρκαδίας Δ. Σαμπατακάκης.

Διωργάνωσε ἄλλες δυὸ ἐκδρομὲς τῶν μελῶν του στοὺς Δελφοὺς καὶ Ἁγ. Γιάννη Ρῶσσο τῆς Χαλκίδος.

Μὲ τίς συνδρομὲς τῶν μελῶν καὶ ἄλλες ἀρωγὲς ἔγιναν μερικὰ μικρὰ ἔργα στὸ Ἴσαρι.

Ἀνεπύχθη τὸ δασύλλιο τοῦ Ἁγ. Ἀθανασίου τὸ 1956, Μὲ ἐπιστασία καὶ ἐπιμέλεια τοῦ τότε δασονόμου Μεγαλοπόλεως Δ. Παπαγεωργάκη ἐφυτεύθησαν 4.000 δενδρύλλια πεύκης. Ἡ ὅλη δαπάνη ἐδάρυνε τὸν Σύλλογο.

Κατεσκευάσθη μικρὸ γεφύρι στοῦ «Κούκη», κι' ἔτσι τὸ λεωφορεῖο ἔφτανε μέχρι τὸ ἐλαιοτριβεῖο Ν. Καραλῆ.

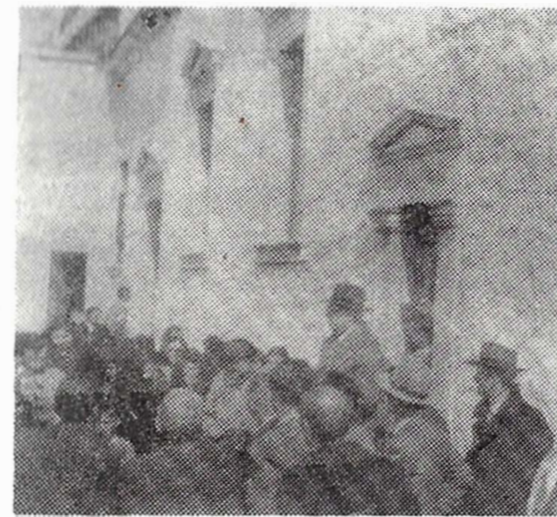
Διεμορφώθη ὁ ἀμαξιτὸς δρόμος μέσα στὸ χωριό, ἀπὸ τίς «Γοῦρνες» μέχρι τὴν ἐκκλησία. Μὲ δαπάνες τοῦ Συλλόγου ἐγκρεμίστηκαν πρὸ τῆς ἐκκλησίας σπιτία, ἰσοπεδώθηκε τὸ παλαιὸ ἀλώνι καὶ μεταφέρθηκε τὸ Ἴηρω.

Ἰδρύθη ξενώνας μὲ 4 κρεβάτια, γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησι ξένων ἐπισκεπτῶν (ἢ ἐντοπίων), ποὺ δὲν εἶχαν κατάλυμα.

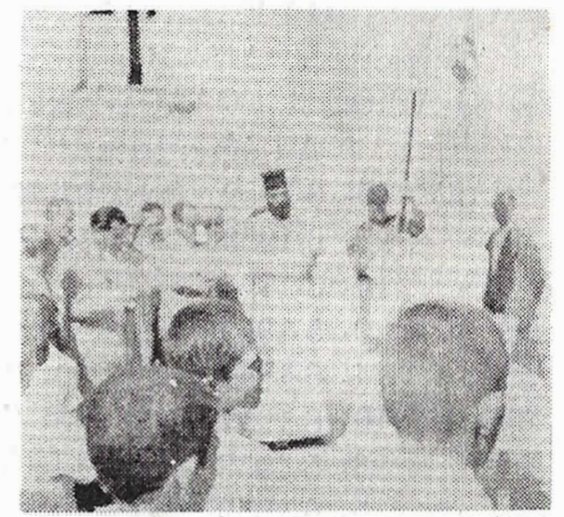
Ἐγίνε ὕδρευσις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, γιὰ τοὺς μαθητὰς καὶ γιὰ παιδικὲς κατασκηνώσεις, ἔπειτα ἀπὸ δαπανηρὴ διαδικασία, ἐπειδὴ τὸ νερὸ τῆς πηγῆς ἦταν τῆς ἰδιοκτησίας Σακελλαριάδη.

Κατεσκευάσθη ὕδραγωγεῖο κατανομῆς τοῦ νεροῦ σὲ ὅλες τίς συνοικίαις τοῦ χωριοῦ καὶ στίς πιὸ ἀπόμακρες. Τὴ σχετικὴ δαπάνη κατέβαλαν ὁ Ἀθαν. Θ. Ζορμπᾶς, ἀπὸ τὸ Ρίτσομοντ τῶν Η.Π.Α. καὶ Ἴσραεῖοι τῶν Ἀθηνῶν.

Μὲ δαπάνες τοῦ Συλλόγου, καθὼς καὶ μὲ κρατικὲς πιστώσεις, κατεσκευάσθη ὕδατοδεξαμενὴ τῆς πηγῆς Σακελλαριάδη, μὲ τὴν ὁποία αὐξήθηκε ἡ ποσότης νεροῦ τοῦ ὕδραγωγείου. Γιὰ τὸ τελευταῖο τοῦτο ἔργο κατεδλήθησαν πολλὲς προσπάθειες γιὰ νὰ ὑπερνικηθοῦν δυσκολίαι καὶ ἀπαιτήσεις ἰδιωτῶν. Τελικῶς

Ὁ Ἄρ. Κουτσουμάρης ὁμιλεῖ σὲ συγκέντρωσι Ἴσραεῖων στὸ προαύλιο τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀποκαλυπτῆρια τοῦ ἡρώου στὸ «ἀλώνι».

τὸ ζήτημα τῆς ἀποζημιώσεως τῶν δικαιούχων τῆς πηγῆς ἐρρυθμίσθη ὀριστικὰ τὸ 1968.

Ἐνισχύθησαν καὶ ἐνισχύονται ἡ Κοινότης καὶ τὸ Σχολεῖο σὲ ἀνάγκαις καὶ ζητήματά των (καθαριότης, μαθητικὰ συσσίτια, δενδροφυτεύσεις κλπ.). Ἡ τελευταία δενδροφυτεύσις ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τὸν Ἁγ. Νικόλα μέχρι τὸ Ἴσαρι μὲ λεῦκες κλπ. ὑπῆρξε μία σημαντικὴ προσφορὰ τοῦ Συλλόγου, ὁ ὁποῖος κατέβαλε ὅλας τίς δαπάναις ἀγορᾶς, μεταφορᾶς καὶ ἐργατικῶν.

Μεγάλαις προσπάθειαις κατέβαλε καὶ ὁ Σύλλογος Ἴσραεῖων Ἀθηνῶν γιὰ τὴν ἠλεκτροδότησι τοῦ χωριοῦ, ἡ ὁποία ἐπραγματοποιήθη ἤδη. Τὸ γεγονός τοῦτο θὰ δώσῃ νέα ζωὴ καὶ ἀνάπτυξι στοὺς κατοίκους, ὧθησι δὲ στὸν τοπικὸ τουρισμὸ.

Πρόεδροι τοῦ Συλλόγου διετέλεσαν κατὰ καιροὺς οἱ Δημ. Τασιόπουλος, Ἄριστ. Ν. Κουτσουμάρης, Σπύρος Ἀλ. Κατριβάνος, διευθυντῆς τοῦ Ἰπουργείου Παιδείας, Νικ. Δ. Σιώρης, Νικ. Σ. Τίγκας.

Μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου διετέλεσαν οἱ Γρ. Καραλῆς, Παν. Ἄρ. Ροῦσσο, Θ. Οἰκονομόπουλος, Παν. Φ. Τόγκας, Τάκης Ἀ. Μεντής, Νικ. Σ. Τίγκας, Ἄν. Ν. Παρπαίρης, Ἁγ. Ἀνδριόπουλος, Νικ. Χρ. Σιώρης, Ἰω. Κώτσιρας, Β. Π. Βουζίκας, Δημ. Γ. Κυριακόπουλος, Ἀπ. Δ. Τσαντίλης, Ἁγ. Δ. Βελῆς, Γ. Ν. Κουτσουμάρης, Ἀ. Ζορμπᾶς, Κ. Δρακόπουλος, Δ. Φωτόπουλος, Ἀλ. Τσαγκόγιωργας, Γ. Ἀνδριόπουλος, Κων. Ἰ. Μασούρας, Π. Ἀ. Κυριαζῆς, Χαρ. Δ. Βελῆς, Ἀπ. Γ. Σωτηρόπουλος, Ἀνδρ. Ρούπας, κλπ.

Τὸ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Συλλόγου Ἴσραεῖων σήμερα (1972) ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἐξῆς: Πρόεδρος Ν. Σ. Τίγκας, ἀντιπρόεδρος Ἀνδρ. Ἄρ. Ρούπας, Γεν. Γραμματεὺς Χαρ. Δ. Βελῆς, ταμίας Λυμπ. Δ. Λυμπερόπουλος καὶ σύμβουλοι Παν. Ἀπ. Κυριαζῆς, Ἀπ. Γ. Σωτηρόπουλος, Κων. Ἰ. Μασούρας, Παν. Ἄρ. Ροῦσσο καὶ Ἀσημ. Γ. Ξηρόκωστας.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Έμφαίνουσα τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ Συλλόγου τῶν ἐν Ἀθήναις Ἰσρααί-
ων «Ο ΑΠΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ» ἀπὸ 25 Ἰουνίου 1952 ἕως 27 Νοεμβρίου 1965.

Διάρκεια		ἔσοδα	ἔξοδα
Ἀπὸ 25-6-1952	ἕως 21-6-1953	21.427.—	18.857.—
» 22-6-1953	» 13-6-1954	21.327.—	20.829.—
» 14-6-1954	» 8-5-1955	9.510.—	4.938.—
» 9-5-1955	» 3-6-1956	79.100.—	62.883.—
» 4-6-1956	» 9-6-1957	47.369.—	24.968,40
» 10-6-1957	» 25-5-1958	10.990.—	19.186,60
» 26-5-1958	» 14-6-1959	4.703.—	42.756.—
» 15-6-1959	» 19-6-1960	23.952,50	3.296.—
» 20-6-1960	» 11-6-1961	2.380,50	22.414.—
» 12-6-1961	» 2-12-1962	34.647.—	17.701.—
» 3-12-1962	» 8-12-1963	4.575.—	2.443.—
» 9-12-1963	» 15-11-1964	11.323.—	8.095.—
» 16-11-1964	» 27-11-1965	46.395.—	5.912.—
Σύνολον		317.699.—	254.279.—
		Ἐσοδα	Δραχμαὶ 317.699.—
		ἔξοδα	» 254.279.—
		Υπόλοιπον	» 63.420.—
		=====	
Κατάθεσις εἰς Ταχυδρομικὸν Ταμειυτήριον		Δραχ. 14.000.—	
» εἰς Ἐθνικὴν Τράπεζαν		» 39.542.—	
Μετρητὰ		» 9.878.—	
		<u>63.420.—</u>	
		=====	

Σύλλογος Ἑλληνικῆ Ἀδελφότητος «Ἰσαρι Λυκοσούρας» ἐν Ἀμερικῇ

Στις 30 Ἰανουαρίου 1919 ἐνεκρίθη τὸ Καταστατικὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀδελφότητος «Ἰσαρι Λυκοσούρας» ἐν Ἀμερικῇ, μὲ ἔδρα τὸ Οὐάσιγκτον, D. C.

Σκοπὸς τῆς Ἀδελφότητος, κατὰ τὸ ἄρθρο 2 τοῦ Καταστατικοῦ, ἦταν «ἡ ἀλληλοδοξία τῶν μελῶν αὐτοῦ καὶ ἡ ἐκτέλεσις ἔργων κοινωφελῶν εἰς τὴν κωμόπολιν αὐτῶν Ἰσαρι, ἔτι δὲ ἡ ἀναζωπύρησις τῆς μεταξὺ τῶν μελῶν ἀγάπης καὶ συνεργασίας πρὸς ὕλικὴν αὐτῶν ἀποκατάστασιν».

Τὸ πρῶτο Διοικητικὸ Συμβούλιον ἀποτελέσθη ὡς ἑξῆς: Πρόεδρος Παν. Ἀ. Κουτσουμάρης, ἀντιπρόεδρος Δημ. Ἰ. Σταθόπουλος, Γραμματεὺς Ἀθ. Ἰ. Κατριβάνος, Ταμίας Γεώργ. Ἰω. Δρακόπουλος, Σύμβουλοι Ἀριστ. Π. Χααραλαμπόπουλος, Ἀθ. Π. Σταθόπουλος, Ἄνδρ. Δρακόπουλος, Χρ. Ἀ. Ρούσσος, Γεώργ. Ἰ. Ρούσσος καὶ Ἄγγ. Βάνας.

Τὰ πρῶτα μέλη τοῦ Συλλόγου ἦσαν:

Μπάκας Ἰω. Χ., Βουζίκας Δημ. Ἀ., Βουζίκας Παν., Βουζίκας Ἰω. Ἀ.

Βουζίκας Ἀθ. Β., Βουζίκας Κων. Ἀ., Μπάκας Βασ. Χ., Μπάκας Λυμπ., Βελῆς Πάνος, Βελῆς Δημ. Ἀ., Δρακόπουλος Βασ. Ἰ., Δρακόπουλος Λεων. Ἰ., Δρακόπουλος Θ., Δρακόπουλος Κων., Δρακόπουλος Νικ. Δ., Κατριβάνος Κων. Ἰ., Κατριβάνος Ἀθ. Ν., Καφετζῆς Γεώργ. Ἀ., Καφετζῆς Γεώργ. Δ., Καφετζῆς Ἀθ. Γ., Κουτσουμάρης Κων. Ἰ., Κουτσοπετρόπουλος Ἀ., Κουτσοπετρόπουλος Γ., Κουτσοπετρόπουλος Δ., Λάμπρος Κων., Λάμπρος Ἰω., Ντόρντας Θ. Ἐηρόκωστας Ἰωάν. Π., Ἐηρόκωστας Πάνος Π., Παρπαίρης Ἀπ. Ε., Παρπαίρης Κων. Ν., Παρασκευόπουλος Ἀ. Θ., Παυλόπουλος Δημ. Ἡλ., Παυλόπουλος Κων. Ἡ., Ρούσσος Ἀπ. Γ., Ρούσσος Ἰω. Ἀ., Ρούσσος Μιχ. Γ., Ρούσσος Χαρ. Ἰ., Ρούπας Παν. Ἀ., Σταθόπουλος Γεώργ. Ἰ., Σταθόπουλος Δημ. Π., Σταθόπουλος Παν. Ἰ., Σιώρης Ἀλέξ. Δ., Σιώρης Ἡλ. Θ., Σιώρης Ἰω. Δ., Σιώρης Γεώργ. Π., Τόγκας Ἀλέξιος, Τόγκας Ἀριστομ., Τόγκας Σωτ., Τόγκας Ἀθ. Ἰ., Τόγκας Φώτιος, Τίτσης Δημ. Ἡλ., Τζέμης Δημ. Φ., Τσαντίλης Φίλ. Ν., Τσουτσουμπρῆς Νικ., Τσουτσουμπρῆς Στέφ. Ἀ., Χααραλαμπόπουλος Φ. Π., Χρόνοπουλος Π. Θ., Χρόνης Νικ. Α., Χρόνης Κων. Θ., Ζιόμπολας Λεων.

Ἀργότερα ἐνεγράφησαν καὶ ἄλλοι διαμένοντες σ' ἄλλες πόλεις ἢ στὸν Καναδὰ (π.χ. Βουζίκας Δ. Πέτρος καὶ Βουζίκας Ἀναστ. Ἡλ., πού διέμεναν στὸ Μόντρεαλ τοῦ Καναδᾶ).

Ὁ ἐτήσιος χορὸς τοῦ Συλλόγου τῶν Ἰσρααίων τῆς Οὐάσιγκτον ἦταν πραγματικὰ μεγάλο κοσμικὸ γεγονός. Προσέρχοντο πολλοὶ Ἕλληνες, Ἀρχάδες καὶ Ἰσρααῖοι, καθὼς καὶ Ἀμερικανοί, πολλές δὲ φορές καὶ ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ Ἰσρααῖοι τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς Οὐάσιγκτον ἐπραγματοποιούσαν πολλές ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις, πού εἶχαν σὰν σκοπὸ τὴν συγκέντρωσι χρημάτων γιὰ τὸ Ἰσαρι.

Τὸ κυριώτερο ἔργο, πού ἔγινε μὲ χρήματα τῶν Ἰσρααίων τῆς Ἀμερικῆς καὶ πού ἔχει στηθῆ αἰώνιο μνημεῖο τιμῆς γι' αὐτοὺς, εἶναι τὸ περίλημμο Δημοτικὸ Σχολεῖο Ἰσαρι. Ἐδαπανήθησαν γιὰ τὴν ἀνέγερσίν του ἕνα ἑκατομμύριο δραχμές. Καὶ ἀποτελεῖ ἕνα σπουδαῖο δημιούργημα τῆς σύγχρονης τεχνικῆς, πραγματικὸ δὲ ἀπόκτημα τῆς παιδείας.

Μὲ χρήματα τῶν ἀποδήμων Ἰσρααίων ἐστρώθη τὸ δάπεδο τῆς ἐκκλησίας, ἔγιναν μαρμάρια τὰ παράθυρα καὶ οἱ πόρτες αὐτῆς (τὸ 1903 - 4, ἐπὶ τῆς Δημορχίας Νικήτα Σιώρη) καὶ ἐπεριμανδρώθη τὸ νεκροταφεῖο τοῦ Ἀγ. Πέτρου.

Τὸ 1912, ἔγινε μὲ πρωτοβουλία τοῦ Ἄνδρ. Μεντῆ, ἐξωραϊσμὸς καὶ ἐπιχρῶσις τοῦ ἀρίστου ἐκ καρυδιάς τέμπλου τοῦ Ἀγ. Νικολάου.

Ὁ Σύλλογος Ἰσρααίων τῆς Ἀμερικῆς ἐνίσχυσε πολλές φορές τὸν ὁμώνυμό του Σύλλογο τῶν Ἀθηναίων καὶ ἔτσι ἐπραγματοποιήθησαν διάφορα μικρὰ ἔργα στὸ Ἰσαρι.

Γενικὰ ὁ Σύλλογος τῶν ξενητευμένων Ἰσρααίων ἐπέδειξε ἀξιεπαινετὴ πατριωτικὴ δραστηριότητα καὶ προσέφερε ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες στὸ χωριὸ μας.

Σήμερα δὲν ὑφίσταται οὐσιαστικὰ πιά ὁ Σύλλογος Ἰσρααίων τῆς Οὐάσιγκτον, οἱ Ἰσρααῖοι ὁμῶς τῆς πόλεως αὐτῆς ἔχουν ἔρθει ἀρωγοὶ σὲ πολλές ἀνάγκες τοῦ χωριοῦ. Οἱ παλαιοὶ ἱδρυταὶ του ἐξέλιπαν σχεδὸν ὅλοι.

ΙΣΡΑΪΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ

Με τὸ ἐμπόριο ἀσχολήθηκαν πολλοὶ Ἰσραῖοι στὸ Ἰσαρι καὶ στὴν Ἀθήνα. Ἄς ἀρχίσουμε πρῶτα μὲ τοὺς ἐμπόρους τῶν Ἀθηνῶν, ποὺ κατέλαβον καλὴ θέσι στὸ ἐμπόριο καὶ ὁπωσδήποτε ἐφάνηκαν καὶ ὠφέλιμοι στὸ Ἰσαρι καὶ χρήσιμοι σὲ Ἰσραῖλους ἐργαζομένους.

Πρῶτοι Ἰσραῖοι ἔμποροι στὴν Ἀθήνα φέρονται οἱ Ἀδελφοὶ Θεοδωράκης καὶ Παναγιώτης Τσαγκόγιωργας. Εἶχαν κατάστημα στὸ Δημοπρατήριον.

Ὁ Θ. Τσαγκόγιωργας εἶχε ιδιόκτητη ἐκκλησία στὴν Πλάκα τῶν Ἀθηνῶν, κληρονομιά τῆς συζύγου του, καὶ ιδιόκτητο ἐμάξι μετὰ τὸ 1850. Ὁ ἴδιος ἔδωσε ἐγγύησι στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα γιὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ ὑποκαταστήματός της στὴ Μεγαλόπολι.

Παλαιοὶ ἐπίσης ἔμποροι ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ Λυμπέρης καὶ Βασίλειος Βασιλόπουλος (Κεκές), ὁ Περ. Ἀναγν. Τσαντίλης, οἱ Παν. καὶ Χαρ. Ἀθ. Ζέρβας καὶ ὁ Ἀριστοτέλης Δ. Σακελλαριάδης.

Συνεχισταὶ τῶν Τσαγκόγιωργαίων στὸ ἐμπόριο ἦσαν οἱ ἐπ' ἀδελφῆ ἀνιψιοὶ τοὺς Ἀθ. Ἀθ. Τσαντίλης, Κώστας Ἀθ. Τσαντίλης καὶ οἱ ἀνιψιοὶ τούτου Ἰω. Π. Τσαντίλης καὶ Φίλ. Π. Τσαντίλης.

Διάδοχοι τῶν ὧς ἄνω Τσαντιλαίων εἶναι οἱ Τάκης Ἰω. Τσαντίλης καὶ οἱ ἀδελφοὶ Κ. Τσαντίλη.

Γιὰ τὸ κατάστημα τοῦ Τάκη Τσαντίλη θὰ πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι κατάρθωσε νὰ συστηματοποιήσῃ καὶ προωθήσῃ καὶ διεθνῶς τὸ ἐμπόριο τῶν ἐλληνικῶν λαϊκῶν ὑφαντῶν (κιλίμια, κουβέρτες κλπ.).

Οἱ ἀνωτέρω εἶχον καὶ ἔχουν καλὰ ἐμπορικὰ καταστήματα περὶ τὸ Δημοπρατήριον, μὲ ἐγχώρια ἢ ξένα ὑφάσματα καὶ μὲ μικρὰ ἐργοστάσια ὑφαντῶν.

Οἱ ἀφοὶ Δημοσθ. Κ. Τσαντίλη εἶχαν περὶ τὴν Μητρόπολιν ἐργοστάσιο δερματίνων εἰδῶν.

Μετὰ τὸ 1925, ὁ Ἀπόστ. Δ. Ἰσαντίλης ἀνοίξε καλὸ κατάστημα μεταξωτῶν στὴ στοὰ Ριζάρη, στὸ ὁποῖο ἐργάζοντο πολλοὶ Ἰσραῖοι. Σήμερα μεταφέρθηκε τὸ κατάστημα στὴν ὁδὸ Περικλέους - Φωκίωνος.

Ὅμοιως ὁ Ἀλέκος Δ. Τσαγκόγιωργας καὶ οἱ ἀδελφοὶ Ἄγγελος καὶ Δημ. Δ. Βελῆς ἵδρυσαν κατάστημα ὑφασμάτων στὴν ὁδὸ Εὐαγγελιστρίας.

Μεγαλέμποροι εἶναι σήμερα οἱ ἀδελφοὶ Νίκος καὶ Ἀγαμέμνων Ἀνδρ. Στριγγλῆς (ἐκ μητρὸς Ἰσραῖοι), οἱ ὁποῖοι διατηροῦν 4 καταστήματα παντοειδῶν ἠλεκτρικῶν εἰδῶν, ἐπίπλων (μὲ δικό τους ἐργοστάσιο), ραπτομηχανῶν κλπ.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ

Ἄλλοι ἐπιχειρηματίες εἶναι οἱ ἀδελφοὶ Ἀνδρέας, Βασίλειος καὶ Ἀθανάσιος Ἀρ. Ρούπας, ποὺ ἔχουν 2 καταστήματα ἐξυπηρετήσεως αὐτοκινήτων (γκαράζ, πρατήριον βενζίνης κλπ.).

Παλαιότερα εἶχον ἵδρυσιν στιλβωτήρια, ἀμερικανικοῦ τύπου, οἱ ἐξ Ἀμερικῆς ἐπιστρέψαντες Ἀνδρέας Π. Μεντῆς καὶ Ρίζος Ν. Βελῆς.

Σύγχρονον στιλβωτήριον διατηρεῖται ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν στὴν ὁδὸ Φιλελλήνων τοῦ Θεοδ. Γ. Ρούπα, ἀπὸ τὸ Χροῦσα.

Ἰκανὸς Ἐπιχειρηματίας (ἀπὸ τοὺς πιὸ νέους) οἰκοδομικῶν ὑλικῶν στὴν Ἀθήνα εἶναι ὁ Ἰωάν. Στ. Μητρόπουλος.

Με τὸ ἐμπόριο ἀσχολοῦνται καὶ οἱ Μάριος Γ. Βουζίκας, τὰ παιδιὰ τοῦ Ἀνδρ. Χαρ. Κατριβάνου, κ.ἄ.

Ἄλλοι ἐπαγγελματίες στὴν Ἀθήνα εἶναι οἱ Ἡλ. Ἰ. Γιαλαμᾶς ἐστιάτορας, Κων. Ἰω. Μασούρας, κουρεῖο, Χρ. Ἰ. Πέρρος, φωτογράφος, Κων. Εὐθ. Σιώρης, ράπτης, Σωτ. Ἡλ. Σιώρης, κρεσπώλης, Ἰω. Γ. Πέρρος, αὐτοκινητιστής, Βασ. Ἰ. Τσουτσουμπρῆς (Μπέης) αὐτοκινητιστής.

Στὴν Καλαμάτα ἔχουν καταστήματα οἱ Ἰσραῖοι Δ. Α. Δούκουρης — Λάμπρος, στιλβωτήριον καὶ Κων. Ἀ. Τζανέτος, στιλβωτήριον, Ν. Α. Δούκουρης, χρυσοχόος.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΙΣΑΡΙ

Φαίνεται πῶς καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τὸ Ἰσαρι εἶχε πολλὰ μαγαζιά καὶ πολλοὺς χειροτέχνους καὶ βιοτέχνους. Ἀρχίζομε ἀπὸ τοὺς χειροτέχνους, καὶ ἐκ τούτων ἀπὸ τοὺς σιδηρουργούς. Οἱ περισσότεροι ἦσαν Ἐηροκωσταῖοι. Δὲν γνωρίζομε ἂν αὐτοὶ προὔπηρξαν ἢ ὁ Ἰωάν. Γιαννόπουλος (Μαστρογιάννης).

Ὁ Γιαννόπουλος κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἠλεία ἢ Ὀλυμπία καὶ εἶχε νυμφευθῆ ἀδελφῆ τοῦ γερο - Ἀγγελῆ Κουτσουμάρη. Τὸ σπίτι του ποὺ ἔκτισε, ἦταν δίπλα στὸ Κουτσουμαραϊτικόν, τὸ σημερινὸ σπίτι τοῦ Γ. Ἀ. Βουζίκου. Ἐπὶ πολλὰ δὲ ἔτη μετὰ τὸ 1904 ἦταν Ἑλληνικὸ Σχολεῖον. Εἶχε γαμβρὸν τὸν Πέτρο Π. Ἐηρόκωστα, πατέρα τοῦ διασήμου ζωγράφου Τζῶν Ἐέρον καὶ γιὸν τὸν Δημ. Γιαννόπουλο, δικαστικὸ ὑπάλληλον, δύο δὲ παιδιὰ τοῦ τελευταίου τούτου εἶναι ἀνώτεροι δικαστικοὶ ὑπάλληλοι.

Ἄλλοι σιδηρουργοὶ ἦσαν ὁ Βασ. Ἀσ. Ἐηρόκωστας καὶ ὁ γιὸς του Κώστας, ὁ Γεώργ. Ἀσ. Ἐηρόκωστας (Κούνουπας), ὁ Νικολῆς Π. Σάρρας, ὁ Κων. Τσαγκάρης (Μανικάκης), ὁ Πέτρος Π. Ἐηρόκωστας, ὁ Παν. Ἀθ. Ρούσσο, ὁ Ἀριστ. Π. Ρούπας (Παραλιᾶς), ὁ Ἰωάν. Π. Ἐηρόκωστας, ὁ Ν. Β. Ἐηρόκωστας καὶ ὁ Ἀθ. Π. Ρούσσο.

Ἐρχόντουσαν στοὺς ἄνω σιδηρουργούς, πρὸ καὶ μετὰ τὸ 1900, πελάται ἀπὸ Χράνους, Καρυές, Κραμποδό, Βάστα, Λυκούρεσι, Γαράντζα κλπ.

Ἄλλοι σπουδαῖοι ἐπαγγελματίαι ἦσαν οἱ μαραγκοὶ καὶ οἱ βιοτέχνες. Ὅλοι σχεδὸν ἐξασκοῦσαν τὸ ἐπάγγελμα τους ἔξω ἀπὸ τὸ Ἰσαρι, κυρίως στὴ Μεσσηνία. Οἱ κυριώτεροι ἦσαν οἱ Ἀδελφοὶ Ἀποστολόπουλοι (Πατσαντζῆδες): Ἀπόστολος, Ἀλέξης, Νικόλαος καὶ Ἡρακλῆς.

Όμοίως οί αδελφοί Βασίλειος, Νικόλαος, Φιλοποίμην και Παναγιώτης Κουτσουμάρης.

Όλοι αὐτοί εἶχον ἐργασθῆ σέ σπίτια και ἐκκλησίες σ' ὄλη τῆ Μεσσηνία. Ἐφθάναν μέχρι τῆς Πυλίας. Ἐξαιρετικῆς ιδιοφυΐας στήν «τέχνη» ἦταν ὁ Ἄποστ. Ἀποστολόπουλος. Ἔργο του εἶναι ἡ πόρτα και τὰ παράθυρα τῆς ἐκκλησίας μας και ὡς μαθητευόμενος νέος εἶχεν ἐργασθῆ στό τέμπλο τῆς ἐκκλησίας. Βοηθοί του ἦσαν ὁ Θ. Οἰκονομόπουλος, Ἀλέξης Οἰκονομόπουλος, Κ. Οἰκονομόπουλος, ὁ Ἰω. Κοιμήσης ἢ Τσανόγιαννης, ὁ Ἀπ. Οἰκονομόπουλος, ὅσους ἐφονεύθη τὸ 1912, ὁ Σταῦρος Μητρόπουλος (ἐκ Βάστα) κ.ἄ.

Οἱ ἴδιοι, κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ τρυγητοῦ, ἦσαν και βαγενᾶδες. Εἰδικοὶ βαγενᾶδες ἦσαν ὁ Ἰω. Γ. Δρακόπουλος (Τσαμόγιαννης), ὁ Ἀριστ. Ντόρντας και ὁ Γ. Πέρρος (Κουμοῦτσος).

Καλὸς μαραγκὸς τελευταῖα ἦταν ὁ Ἀθ. Μπάκας (ἐκ Βάστα) και ὁ γιὸς του Γιάννης.

Ἐπιδιορθωτῆς ὄπλων ἦτο ὁ Κων. Ἐηρόκωστας. Σαγματοποιοὶ ἦσαν ὁ γέρος Π. Δρακόπουλος (Σαμαράνης) και τὰ παιδιά του Γιάννης και Ἀδάμης, καθὼς και ὁ γερο Δημήτρης Βουζίκας (Περίδρομος).

Κτιστες ἦσαν ὁ Παν. Ἀναστασόπουλος (Μπαλούμης), πού εἶχε βοηθοὺς του τοὺς Λεων. Κουτουλάκη και Σαρ. Σιώρη, ὁ Ἀθαν. Σεντῆς, ὁ Γεώργιος Σάρρας και ὁ Βασ. Γ. Σάρρας.

Μυλωνάδες ἦσαν 4—5, οἱ Πάνος Ρούπας (Κακαβούλας), ὁ ὁποῖος εἶχε κτίσει ἐκ θεμελίων ὁ ἴδιος τὸν μύλο στοῦ Ζάχου, Σταθούλης και Νικολὸς Ρούπας — ἀδελφοὶ τοῦ προηγουμένου, ὁ Γεώργ. Δ. Πέρρος.

Ἰδιοκτῆτες μύλων, πού κατὰ περιόδους ἦσαν και μυλωνάδες, ἦσαν οἱ Π. Ἀσ. Τσαντίλης, Ἡλ. Δ. Παυλῆς, Ἰω. Ἀσ. Τσαντίλης, Τράστας (Κατσούρα).

Χειμερινοὶ μύλοι ἦσαν τοῦ Βελῆ, στὰ Στουρνάρια, τοῦ Ἰω. Γ. Σιώρη και Πάνου Ρούπα, κοντὰ στοῦ χωριὸ στοῦ Ζάχου, μὲ τὸ νερὸ τῆς κεντρικῆς θρύσης και ἀπὸ τὶς Κερασιές.

Οἱ κοντινοὶ μυλωνάδες, τὸν χειμῶνα εἰδοποιούσαν τὴν πελατεία ἀπὸ τὸν λόφο τοῦ Ἀγ. Ἀθανασίου μὲ τὶς ιδιόρρυθμες τρουμπέττες.

Ἄλλοι ἐνδιαφέροντες βιοτέχνες ἦσαν οἱ ὑποδηματοποιοί, ἐκεῖνοι πού κατεσκεύαζον καινούργη ὑποδήματα ἢ ἦσαν ἐπιδιορθωταί.

Παλαιοὶ ὑποδηματοποιοὶ ἦσαν οἱ Ἀθαν. Νιαούρης, Δημ. Ἀπ. Τσαντίλης, Στάθης Παρπαῖρης, Δημ. Ἀνδριόπουλος (Στέργιος), Δημ. Ἰ. Ρούσος, Νικ. Δ. Τσαντίλης, Βασ. Τίτσης, Δ. Π. Δρακόπουλος κ.ἄ. Ὁ Δ. Πανταζόπουλος (Φυλάκος) ἦτο τσαρουχᾶς.

Ἄς σημειωθῆ ὅτι στὰ παλιὰ χρόνια ἔφεραν ἀπὸ τὴν Ἀναβρυτῆ Σπάρτης τὰ «ἀναβρυτινίτικα», κατώτερης ποιότητος, ὑποδήματα, πού ἦσαν ὅμως φθηνὰ και προσιτὰ στὰ πολλὰ σπίτια.

Ἀργότερα, ὑποδηματοποιοὶ ἦσαν οἱ Γιάννης Μασούρας, Δημ. Ε. Παρπαῖρης, Γ. και Θ. Παπαθεοδώρου (ἀπὸ τὸ Κραμποδό), Ἀπόστ. Π. Στάγγας, ἀδελφοὶ Λάμπρου κ.ἄ.

Ἐπιδιορθωταὶ ὑποδημάτων ἦσαν ὁ Ἀθαν. Φωτόπουλος (Τρομάρας), Ἀθ. Οἰκονομόπουλος κ.ἄ.

Καφφενεῖα ὑπῆρχον πολλὰ στό Ἰσαρι. Τὸ κυριώτερο (μὲ καφέ, πού ἐκτυποῦσαν σὲ ξύλινο δοχεῖο) ἦταν τῆς Σολοῦς, συζύγου τοῦ Θ. Οἰκονομοπούλου (Σολᾶ). Ἦταν, ἄς ποῦμε, τὸ ἐπίσημο καφνεῖο τοῦ χωριοῦ. Ἐκεῖ συγκεντρώνονταν οἱ ὑπάλληλοι, ἱατροὶ κλπ., οἱ νεοφερμένοι Ἰσαραῖοι ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ἢ Ἀμερικὴ και οἱ ξένοι ἐπισκέπτες. Ἦταν περίφημος ὁ καφές πού προσέφερε τὸ καφνεῖο τῆς Σολοῦς. Τὸ συνέχισε ἡ Σπήλιαννα Οἰκονομοπούλου και ἡ κόρη της Κυριακούλα.

Ἄλλο καφνεῖο ἦταν τοῦ Ζήκου Παπανδρέου, ἀπὸ τὸ Βάστα, ἀδελφοῦ τοῦ δικηγόρου Μεγαλοπόλεως Νικολῆ Παπανδρέου. Ἐστεγάζετο στό σημερινὸ σπίτι (και κατάστημα) τοῦ Παρπαῖρη. Ἄλλα καφνεῖα ἦσαν τῶν ἀδελφῶν Ἰω. και Νικ. Παρπαῖρη στό κελὶ τῆς ἐκκλησίας, τοῦ Ἰωάν. Πέρρου και Ἀθ. Ἰ. Πέρρου στό μαγαζὶ τους, τῆς Τσοκανίνας και περὶ τὸ 1912 τὰ πρωτεῖα εἶχε τὸ καφνεῖο τοῦ Γ. Σωτηροπούλου, κοντὰ στὴ θρύση.

Ἄλλα καφνεῖα ἦσαν τοῦ Δημ. Οἰκονομοπούλου, πού συνέχισε ὁ Βασ. Περ. Γαλάνης, τοῦ Κ. Χ. Κυριακοπούλου κ.ἄ.

Παλιότερα καφνεῖα εἶχαν ἀνοίξει ὁ Δημ. Ἀθ. Σιώρης, Ἰωάν. Ζορμπᾶς κ. ἄ.

Νεώτεροι ἦσαν οἱ Ν. Ἀθ. Ρούπας (Σιασιάγκας) Κ. Ἰ. Κουτσουμάρης, Κων. Β. Μεντῆς κ.ἄ.

Κρεοπωλεῖα εἶχον οἱ Δημ. Δρακόπουλος (Τσάμης), Ἰω. Ζιόμπολας και ὄλοι σχεδὸν οἱ παντοπῶλαι, ὁ Σ. Θ. Σμυρνῆς (νέος).

Παντοπωλεῖα (ἀπὸ τὸ 1897) εἶχον οἱ Ἀναστ. Τασιόπουλος, πού τὸ συνέχισε ὁ υἱὸς του Ἀθαν. Τασιόπουλος, Βασ. Μεντῆς, Ἀσημ. Τίγκας, Παν. Ζέρβας (Τσακουμάκης), Δ. Ἀνδριόπουλος (Στέργιος), Φ. Ντουσιόπουλος, Νικ. Δ. Σακελλαριάδης, Δ. Σακελλαριάδης, Παν. Κουτσουμάρης, Κ. Ἀθ. Σιώρης (πωλοῦσε και λίγα φάρμακα), Παν. και Δημ. Τσαντίλης (πού ἔφηναν και ἄσπρο φωμὶ γιὰ 20 χωροφύλακες), Ἀθ. Νιαούρης, Γεώργ. και Νικ. Μεντῆς, Λουκάς και Ἰωάννης Κώτσιρας, Κων. Τσαντίλης. Τὸ 1904 - 5, ἐπανελθόντες ἐξ Ἀμερικῆς ἀνοίξαν μεγάλο κατάστημα οἱ Ἀνδρ. και Β. Μεντῆς και Ἰω. Ἡλιόπουλος (Τίτσης), πού ἀφῆκε ἐποχὴ γιὰ τὴν πληρότητά του (ὑφάσματα, ξυλεία, χρώματα κλπ.).

Νεώτεροι παντοπῶλαι ἦσαν οἱ Θεόδ. Γ. Μεντῆς, Θ. Γιαλαμᾶς, Ἰ. Ρούπας Ρουπόγιαννης, Θ. Ζορμπᾶς, Ἀνδρ. Στριγγλῆς, Βασ. Λαγὸς (ἀπὸ τὴν Μεγαλόπολι, γαμβρὸς τοῦ Ἰω. Κατριβάνου, Περ. Ἡλ. Κατριβᾶνος, Στ. Γαλάνης, Β. Παρπαῖρης, Ν. Γ. Μεντῆς (Καραγιάννης), Ἀντ. και Γεώργ. Βουζίκας, ἀδελφοὶ Κονταξῆ κ.ἄ.

Μικρὸ μαγαζὶ, μὲ ἐφημερίδες και εἶδη γραφικῆς ὕλης κλπ. εἶχε πολλὰ χρόνια ὁ Χρ. Ἀθ. Ρούπας (Καραμελᾶς).

Ἄλλα μαγαζιά, οἰνοπωλεῖα κλπ. εἶχον κατὰ καιροὺς οἱ Ἰω. Ρούπας (Κολιτήρης) φανοποιεῖον, οἰνοπωλεῖον κλπ., Θεμ. Χρόνης, οἰνοπωλεῖον, Παν. Γ. Μεντῆς, ὑποδηματοποιεῖον, κλπ. Δημ. Π. Στάγγας, ἐμποροράπτῆς ἀρχικὰ στό Ἰσαρι και μετέπειτα στὴ Μεγαλόπολι, Γ. Π. Γαλάνης (στὴ Μεγαλόπολι), Πᾶνος Ντόρντας, κουρέας, Ἀθ. Σωτηρόπουλος, κουρέας, Ν. Γιαννόπουλος (Ρούδαλης), Ἀνδρ. Ν. Γιαννόπουλος, κουρέας κ.ἄ.

ΓΕΩΡΓΙΑ - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ - ΔΑΣΗ - ΚΥΝΗΓΙ

Ἡ γεωργία σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν κτηνοτροφία, ἦταν ἀνάκαθεν ἡ βασικὴ ἀπασχόλησις τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ χωριοῦ μας, ποῦ ἦταν κυρίως ἀγροτικός.

Ἡ ἔκτασις τῆς Κοινότητος Ἰσαρι, κατὰ μιὰ τελευταία στατιστικὴ τῆς Ἐθν. Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος, κατανέμεται ὡς ἑξῆς: γεωργικὴ γῆ 6 χιλ. στρέμματα, βασκότοποι 14,3 χιλ. στρέμ., δάση 9,1 χιλ. στρέμ., οἰκοδομημένη ἔκτασις 2,5 χιλ. στρέμ. Σύνολον 31,9 χιλ. στρέμ.

Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχουν παλιές στατιστικὲς γιὰ νὰ ἐξαγάγωμε ἀκριβῆ στοιχεῖα καὶ συμπεράσματα γιὰ τὴν καλλιέργεια τῆς γῆς.

Ἡ γεωργικὴ ἐργασία ἦταν κοπιώδης καὶ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς βασανιστικὴ. Γιατὶ ἡ καλλιεργημένη γῆ ἦταν ἐκτεταμένη, ἀπέχουσα ἀπὸ τὸ Ἰσαρι ἀκτινοειδῶς μέχρι 10 χιλιόμετρα ἢ 2 ὥρες περίπου πορεία πεζοπόρου. Ὑπῆρχον κτήματα στὸ Ἑλληνικό, Κοκκινόλακκα, Ἄγ. Θεοδώρα (Χράνοι), Χροῦσα, Δεδέμπεη, Δεληχασάνι, Ἀστάλα, Βάστα κλπ.

Ἡ γῆ, ποῦ καλλιεργοῦσαν οἱ παλαιοὶ Ἰσαραῖοι μὲ τὶς πολυάριθμες οἰκογένειες, ἦταν κατὰ κανόνα ὀρεινὴ, πετρώδης, ἄγρονη καὶ φτωχὴ. Λίγα ἦσαν τὰ καλὰ χωράφια, ποῦ ἀπέδιδαν καὶ ἀντάμοιβαν τὸν κόπο τῶν Ἰσαραίων γεωργῶν. (Τὰ ποτιστικὴ ἦσαν ἐλάχιστα καὶ μακρινά). Αὐτὰ ἦσαν στὸ Χροῦσα, Νιοχωρι, Ἅγιο Ἀντρέα κλπ. καὶ ἄλλα σὲ μικρὲς καλὲς περιοχές.

Τὸ γεωργικὸ εἰσόδημα, σχεδὸν πάντα ἐλλειμματικὸ καὶ ἀνάξιο λόγου, δὲν ἐκάλυπτε τὶς ἀνάγκες τῶν γεωργῶν.

Ἐλάχιστοι ἦσαν οἱ μεγαλοοικοκυραῖοι, ποῦ εἶχαν μὲ σκληρὴ προσπάθεια περισσεύματα καὶ τὰ πωλοῦσαν γιὰ νὰ ἀνταποκριθοῦν καὶ στὶς ἄλλες ἀνάγκες τους. Ὅπως ὁ Ἰω. Γ. Σιώρης (Κόλλιας), ὁ Βασ. Π. Ζέρβας (Κίτσιος), ὁ Ἡλ. Καραλῆς, Θ. Γιαλαμάς κλπ.

Ἡ γεωργικὴ παραγωγή στὰ παλιότερα χρόνια ἦταν κάπως ὑψηλὴ ἀφ' ἑνὸς μὲν γιατί ἦσαν πολλὰ τὰ ἀγροτικὰ χέρια καὶ ἀφ' ἑτέρου γιατί ἦταν ἀνεπτυγμένη σὲ μεγάλο βαθμὸ, λόγω τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς πλουσίας θλαστήσεως, ἢ κτηνοτροφία. Ἡ τελευταία ἦταν ἡ σπουδαία πηγὴ τῆς φυσικῆς λιπάνσεως τῶν χωραφιῶν, κήπων, ἀμπελιῶν κλπ. Ἀξιόλογη καὶ καλῆς ποιότητος ἦταν καὶ ἡ παραγωγή κηπευτικῶν προϊόντων, ποῦ ἐκάλυπτε ὁμῶς τὰς οἰκογενειακὰς ἀνάγκες. Δὲν ὑπῆρχαν περισσεύματα γιὰ πώλησι.

Μετὰ τὸν δεῦτερο παγκόσμιον πόλεμον, ὁπότε ὁ πληθυσμὸς τοῦ χωριοῦ μας ἐτράπη πρὸς τὶς πόλεις καὶ τὴ μετανάστευσι, ἡ γεωργία (ὅπως καὶ ἡ κτηνοτροφία) εἶχε κατακόρυφη πτώσι.

Παραθέτομε πῶς κάτω μερικὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς τοῦ Ἰσαρι κατὰ τὴν τετραετία 1961 - 1964. Παλιότερα στοιχεῖα δὲν μπορέσαμε νὰ βροῦμε ἀπὸ τὶς ἀρμόδιες γεωργικὲς ὑπηρεσίες, ποῦ ἀποταθήκαμε:

ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΑ ΕΙΔΗ (στρέμματα — παραγωγή) :

Σ ι τ η ρ ά, 1961, στρέμ. 1900 παραγωγή 70.000 κιλά, 1962, στρέμ.

1600 παραγ. 120.000, 1963 στρέμ. 1.000 παραγ. 140.000, 1964, στρέμματα 2.400 παρ. 160.000.

Κ ρ ι θ ή, 1961, στρ. 160 παρ. 4.000, 1962, στρ. 140 παρ. 13.000, 1963 στρ. 100 παρ. 13.000, 1964, στρ. 110 παρ. 25.000.

Β ρ ώ μ η, 1961, στρ. 210 παρ. 10.000, 1962 στρ. 250 παρ. 20.000, 1963, στρ. 230 παρ. 15.000, 1964, στρ. 200 παρ. 20.000.

Σ μ ι γ ό ς, 1961 στρ. 300, παρ. 11.000, 1962, στρ. 200 παρ. 15.000, 1963, στρ. 150 παρ. 13.000, 1964, παρ. 12.000.

Ἄ ρ α θ ό σ ι ο ς, 1961, στρ. 670 παρ. 144.000, 1962 στρ. 780 παρ. 70.000, 1963, στρ. 730 παρ. 82.000, στρ. 550 παρ. 45.000.

Σ ό ρ γ ο ν (νταρί), 1961, στρ. 100 παρ. 10.000, 1962, στρ. 70 παρ. 5.000, 1963 στρ. 100 παρ. 6.000, 1964 στρ. 120 παρ. 7.000.

Φ α σ ό λ ι α, 1961 στρ. 40 παρ. 1.200, 1962 στρ. 50 παρ. 1.000, 1963 στρ. 60 παρ. 3600, 1964 στρ. 50 παρ. 3.000.

Κ ο υ κ ι ά, 1961 στρ. 14 παρ. 1700, 1962 στρ. 15 παρ. 2.000, 1963 στρ. 30 παρ. 3.000, 1964 στρ. 40 παρ. 1.500.

Ἀ ι ν ά ρ ι, 1961 σ. 3 π. 60, 1962 σ. 3 π. 70, 1963, σ. 5 π. 150, 1964 σ. 3, π. 100.

Π α τ ά τ ε ς, 1960 - 61 στρ. 21 π. 30.000, 1961 - 62 σ. 15 π. 35.000, 1962 - 63 σ. 10, 1963 - 64 σ. 20 π. 12.000.

Τ ο μ ά τ ε ς 1950 - 61 σ. 25 π. 40.000, 1961 - 62 σ. 30 π. 45.000, 1962 - 63 σ. 32, 1963 - 64 σ. 25 π. 25.600.

Ἀγροτικὲς εἰκόνες: Ὁ Χρ. Ἀσ. Σιώρης μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ τὸ γαῖδουράκι τους.

Θεριστές στο χωράφι του Δ. Α. Σιώρη.

Κρεμμύδια ξερά, 60 - 61 σ. 12 π. 8.500, 61 - 62, σ. 14 π. 10.000, 62 - 63 σ. 30, 63 - 64 σ. 25 π. 9.000.

Κοκκάρι (60 - 61) σ. 1 π. 200, (61 - 62) σ. 2 π. 150, (62 - 63) σ. 2 (63 - 64) σ. 1 π. 300.

Σκόρδα, (60 - 61) σ. 4 π. 1000, (61 - 62) σ. 5, π. 1500, (62 - 63) σ. 6, (63 - 64) σ. 3 π. 1.500.

Φασόλια γωπά (60 - 61) π. 4.000, (61 - 62) σ. 17 π. 6.800, (62 - 63) σ. 32 (63 - 64) σ. 6 π. 6.400.

Κολοκυθάκια (60 - 61) σ. 17 π. 12.000, (61 - 62) σ. 18, π. 18.000, (62 - 63) σ. 35, (1963 - 64) σ. 15, π. 7.000.

Άγγούρια (60 - 61) π. 2.100 (61 - 62) π. 4.000, (63 - 64) 5.000.

Άγγυάρια (1960 - 61) σ. 3, π. 1.000.

Μελιτζάνες (1960 - 61) σ. 10, π. 6.000, (61 - 62) σ. 12, π. 9.600, (62 - 63) σ. 14, (1963 - 64) σ. 10, π. 11.200.

Μπάμιες (60 - 61) π. 2.000 (61 - 62) 2000, (63 - 64) 2.800.

Λάχανο (60 - 61) π. 6.000, (61 - 62) π. 6.500, (63 - 64) π. 13.000.

Βίκος (60 - 61) σ. 300, π. 33.000, (61 - 62) σ. 260, π. 20.000, (62 - 63) σ. 220, π. 13.200, (63 - 64) σ. 250, π. 12.500.

Λαθοῦρι (κτην.) (60 - 61) σ. 200, π. 16.000 (61 - 62) σ. 20, π. 1.500, (62 - 63) σ. 30, π. 1.500, (63 - 64) σ. 40, π. 2.000.

Επιτραπέζια σταφύλια: (60 - 61) σ. 480, π. 4.000, (61 - 62) σ. 470, π. 4.000, (62 - 63) σ. 380, π. 4.000, (63 - 64) σ. 300, π. 4.000.

Ἀντωνία Χ. Κατριβάνου.

Χρ. Ρουμβούτος (Κεκές)

Μοῦστος (60 - 61) π. 28.000, (61 - 62) π. 30.000, (62 - 63) 10.000, (63 - 64) 15.000.

Λάδι (60 - 61) π. 6.400, (61 - 62) π. 17.000, (62 - 63) 12.000,

Ἀχλάδια (60 - 61) π. 5.000, (62 - 63) π. 2.000, (63 - 64) π. 2.000.

Μήλα (60 - 61) π. 10.000, (62 - 63) π. 2.500, (63 - 64) π. 4.000.

Σῦκα (γωπά) 60 - 61 11.000, (62 - 63) 16.000, (63 - 64) 11.000.

Σῦκα (ξηρά) (60 - 61) 15.000, (62 - 63) 22.000, (63 - 64) 20.000.

Καρύδια (60 - 61) 600, (62 - 63) 600, (63 - 64) 400.

Κάστανα (60 - 61) 7.000, (62 - 63) 12.000, (63 - 64) 15.000.

Ἡ ἀμπελοκαλλιέργεια, εὐνοούμενη κι' ἀπὸ τὸ πετρώδες ἔδαφος, ἦταν σὲ πλήρη ἀνάπτυξη τὶς πρῶτες δεκαετίες τοῦ αἰῶνα μας. Δὲν εἶναι γνωστὸν πόση ἔκτασι εἶχε.

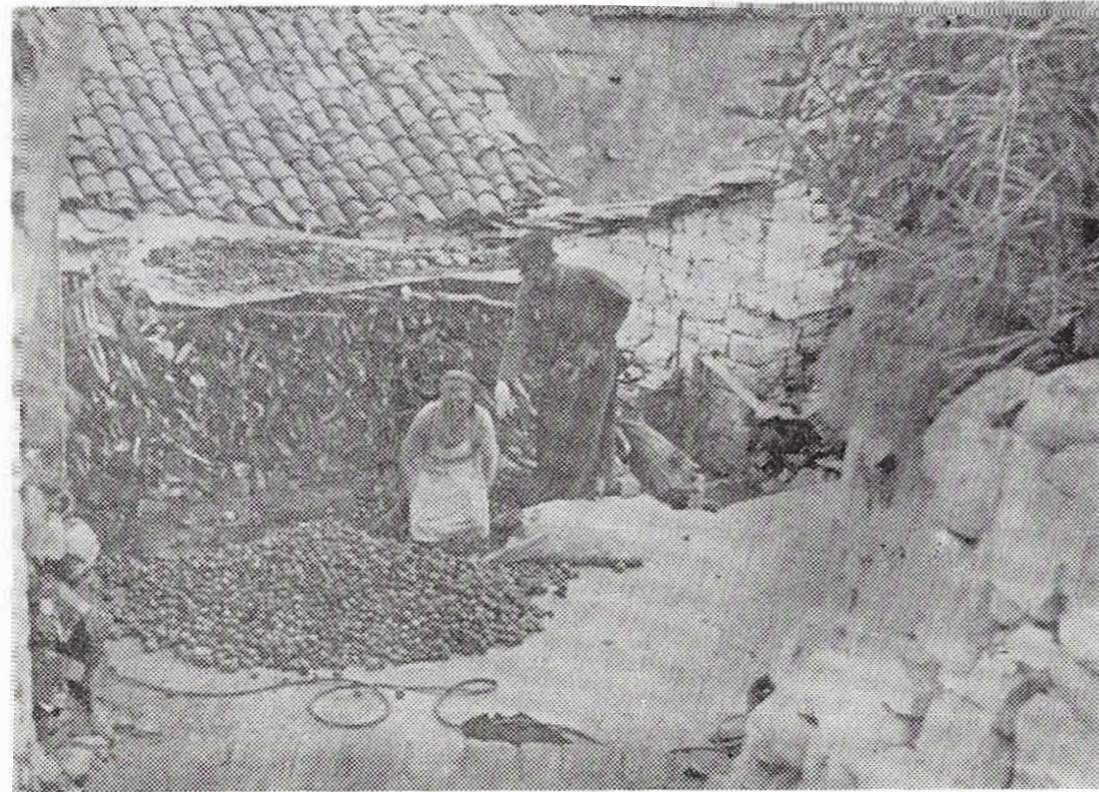
Σὲ στατιστικὴ τοῦ 1904 ἀναφέρεται γενικὰ γιὰ τὸ Δῆμο Λυκοσοῦρας, ὅτι ἦταν 5,527 στρέμματα.

Τὸ Ἴσαρι ἐφημίζετο γιὰ τὰ καλὰ καὶ ἀρωματώδη κρασιά του. Ἀκόμη ξεχώριζαν πολλοὶ καλοὶ ἀμπελοκαλλιεργηταί, ὅπως ὁ Ἰω. Γ. Σιώρης (Κόλλιας), Χρ. Ἀσημ. Σιώρης, Δημ. Ἀσημ. Σιώρης, Χρ. Ν. Σιώρης, Νικήτας Σιώρης (Δήμαρχος), Ἀπόστ. Ρούσσοι, Ἄνδρ. Χ. Κατριβάνος, Ἰωάν. Τίτσος, Βασ. Τίτσος, Χρ. Κυριακόπουλος κλπ.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Ἡ κτηνοτροφία ἦταν ἐπίσης σημαντικωτάτη καὶ ἀρκετὰ προσοδοφόρος. Τὰ δὲ κτηνοτροφικὰ προϊόντα ἐξαιρετῆς ποιότητος.

Τὰ αἰγοπρόβατα ἦσαν πάνω ἀπὸ 20.000, πολυάριθμοι δὲ οἱ ἵπποι, ὄνοι, βόες, ἡμίονοι κλπ.

Συγκομιδή καρυδιών στοῦ παπᾶ Γιάννη τὸ σπίτι.

Πρὸ τοῦ 1880 μεγαλοποιμένες ἦσαν Σιωραῖοι, Κατριθαναῖοι, Ζερβαῖοι, Τογκαῖοι, ποὺ εἶχαν ἀπὸ 200 - 500 γιδοπρόβατα ὁ καθένας.

Σημαντικὴ ἦταν καὶ ἡ οἰκόσπιτη κτηνοτροφία, ποὺ διεσώθη σχεδὸν μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ποιμνια, ποὺ ἐξαφανίστηκαν. Κάθε σπίτι εἶχε 1 - 2 χοίρους γιὰ παστό.

Ἴδου μὲν τελευταία στατιστικὴ ζῶων καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων (1960 - 1961):

ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ:

Ἴπποι (60 - 61) 74, (62 - 63) 72.

ὄνοι (60 - 61) 82, (62 - 63) 77.

Ἡμίονοι (60 - 61) 18, (62 - 63) 20.

Βόες (60 - 61) 63, (62 - 63) 68.

Πρόβατα (ποιμενικά) (60 - 61) 1.050, (62 - 63) 1.150.

Αἴγες (60 - 61) 200, (62 - 63) 200.

Χοῖροι (παχόνσεως) (60 - 61) 160, (62 - 63) 140.

Χοῖροι (ἀναπαραγωγῆς) 60 - 61) 13, (62 - 63) 17.

ὄρνιθες (60 - 61) 3.200, (62 - 63) 3.000.

Κυψέλες (60 - 61) 380, (62 - 63) 450.

Ἴνδιάνοι (60 - 61) 250, (62 - 63) 230.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Κρέας (1960 - 61) 32.400.

Γάλα νωπὸ, (1960) 51.000.

Τυρὸς μάλακός (1960 - 61) 8.500.

Ἐρῖα (1960 - 61) 1.500.

Γρίχες αἰγῶν (1960 - 61) 100.

Λύγα (1960 - 1961) 300.

Μέλι (1960 - 61) 1.150.

Κηρὸς (1960 - 61) 4.

Ἡ μελισσοκαλλιέργεια στὸ Ἴσαρι εἶχε σχετικὴ ἀνάπτυξη, μὲ τὰ γνωστὰ πρωτόγονα μέσα (κουθέλια). Καλοὶ μελισσοουργοὶ ἦσαν ὁ Νικήτας Τσαντίλης, Γεώργ. Βουζίκας (κουφός), ὁ Παν. Δ. Δρακόπουλος κ.ά. Ὁ τελευταῖος εἶχε συγχρονίσει τὴ μελισσοκομικὴ του ἐγκατάστασι μὲ κυψέλες νέου τύπου. Τὰ μέλι ποὺ παράγονταν ἦταν γενικῶς ἐξαιρετικῆς ποιότητος, λόγω τῆς πλουσίας καὶ ποικίλης βλάστησεως.

Πρὸ καὶ λίγο μετὰ τὸ 1900, 50 - 100 σπίτια στὸ Ἴσαρι ἐπιδίδοντο στὴ σποροτροφία (κουκούλια) μὲ πολλὴν ἐπιτυχία. Ἀργότερα ἡ ἀπασχόλησις αὐτὴ ἐσταμάτησε, ὡς μὴ ἐπωφελεῖς.

ΔΑΣΗ — ΚΥΝΗΓΙ

Ἡ περιοχὴ Ἴσαρι περιεῖχε 9.000 περίπου στρέμματα δασικῆς ἐκτάσεως. Παλιότερα καὶ μάλιστα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ἡ περιοχὴ αὐτὴ ἦταν μὲ ἀπέραντη «λογγιά», ὅπως ἀναφέρεται ἐν παλαιᾷ ἱστορικῷ καίμενῳ. Ἦταν καταφύγιον τῶν κλεφτῶν καὶ τῶν καπαδιωκομένων ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς ἀρχῆς.

Τὰ Ἰσαριτικὰ δάση δὲν ἦσαν, οὔτε εἶναι τὰ διασωθέντα μέχρι σήμερα, κατάλληλα γιὰ ἐμπορεύσιμη ξυλεία.

Ἀποτελοῦντο ἀπὸ δέντρα (δρυς), πουρνάρια, πλατάνια καὶ ἀπὸ κουμαριές, ρεῖκια καὶ ἄλλα θαμνώδη.

Πολλὲς δασικῆς ἐκτάσεις ἐξαφανίστηκαν προπολεμικὰ εἴτε ἀπὸ πυρκαϊῆς εἴτε ἀπὸ ἐκχερσώσεις ἢ παράνομες ὄλοτομίες.

Μεταπολεμικῶς ὅμως, λόγω τῆς διαρροῆς τοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὰ ἀστικά κέντρα καὶ τὸ ἐξωτερικόν, καὶ αἱ γυμνῆς ἐκτάσεις ἐκαλύφθησαν πάλι ἀπὸ διάφορα δέντρα καὶ ἔρχισαν νὰ καλύπτονται καὶ πάλι τὰ κενὰ μεταξὺ τῶν δασικῶν ἐκτάσεων.

Τρεῖς μεγάλοι ἀγροκτηματίες: Ἰω. Σιμόνης (Κόλλιας), Δ. Α. Σιμόνης καὶ Β. Π. Ζέρβας.

Μικρὴ στάνη στοῦ «Ἰσιακλή» τῆς θρύου.